

ГОЛОВНЕ

ХРОНІКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

№111, 13 – 21 вересня 2022

РОСІЯ ОГОЛОШУЄ ЧАСТКОВУ МОБІЛІЗАЦІЮ, СХВАЛЕНО ЗАКОНОПРОЄКТ, ЩО ПОСИЛЮЄ ПОКАРАННЯ ЗА ВІДМОВУ ВІД УЧАСТІ У ВІЙНІ І ЗДАЧУ В ПОЛОН

21 вересня президент Росії Володимир Путін оголосив часткову мобілізацію. Проте у відповідному [указі](#) не зазначені жодні територіальні чи категоріальні параметри частковості мобілізації. У своєму зверненні він також підтримав проведення "референдумів" про приєднання до Росії, які були анонсовані у "Л/ДНР" та на окупованих частинах Херсонської та Запорізької областей, а також заявив про готовність застосовувати ядерну зброю для "захисту територіальної цілісності Росії". Напередодні Держдума Росії ввела до Кримінального кодексу поняття "мобілізація" та "воєнний час", а також ухвалила законопроект про відповідальність за дезертирство під час мобілізації або у воєнний час. Держдума також [посилила](#) покарання за невиконання військового наказу, самовільне залишення місця служби, дезертирство, добровільну здачу в полон. Згідно з поправками, покликані на військові збори військовослужбовці запасу нестимуть таку саме кримінальну відповідальність за неявку чи дезертирство, як контрактники та призовники. Поправки передбачають до 3 років ув'язнення за відмову від участі в бойових діях. Рада Федерації може розглянути ці зміни 21 вересня. "Медуза" [зібрала](#) перші реакції політиків, політологів та журналістів на них.

НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ АНОНСОВАНО ПРОВЕДЕННЯ "РЕФЕРЕНДУМІВ" ПРО ПРИЄДНАННЯ ДО РОСІЇ

На тлі контрнаступу збройних сил України (ЗСУ) [активізувалася](#) підготовка Росії до проведення референдумів на окупованих територіях. 19 вересня "громадські палати" "Л/ДНР", а 20 вересня - "громадськість" окупованої частини Херсонської та

Запорізької області закликали до їхнього "негайного проведення". Цього ж дня ЗМІ [повідомили](#), що спроби проведення референдуму заплановані на 23–27 вересня. Раніше російська влада планувала на початку листопада провести псевдореферендум щодо приєднання до Росії на окупованій території Харківської області. Про це [повідомляє](#) проєкт "Донбас Реаліі" з посиланням на документ, отриманий від джерел у розвідці. Згідно з ним, за приєднання до Росії мали б "проголосувати" 75 % (100 тисяч осіб). Автори "стратегії" пропонували під час агітації поширювати тезу, що приєднання всієї Харківської області до Росії є "неминучим".

Голова Держдуми В'ячеслав Володін [заявив](#) про підтримку Росією "референдумів", а заступник голови Ради безпеки РФ Дмитро Медведєв [написав](#), що референдуми необхідні, оскільки це дасть змогу вважати продовження бойових дій на захопленій території нападом на Росію. Заступник голови Офісу президента України Михайло Подоляк [зазначив](#), що ці спроби є фікцією, а глава Офісу президента України Андрій Єрмак [підкреслив](#), що Росія використовує дані заяви лише заради шантажу.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг [заявив](#), що НАТО вважатиме нелегітимними "референдуми" про приєднання частин України до Росії. Також дії Росії засудили офіційні особи [Німеччини](#), [Латвії](#), [Естонії](#) та інших країн.

НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ ВИЯВИЛИ МАСОВІ ПОХОВАННЯ

Станом на 14 вересня, на Харківщині під час контрнаступу ЗСУ [звільнили](#) майже 8500 квадратних кілометрів, 388 населених пунктів та 150 тисяч людей. Оскільки процес деокупації триває, ці цифри зростатимуть. На тепер російські збройні сили контролюють приблизно 6 % території області, до контрнаступу було окуповано 32 % її території. Коментарі військових експертів про чинники успіху контрнаступу [зібрало](#) Громадське.

Житлові будівлі та інфраструктура на деокупованих територіях здебільшого зруйновані, виявлено також масові поховання. У регіоні ведуться роботи з відновлення електропостачання, мобільного зв'язку та медичних установ.

Фоторепортаж з Ізюму, найбільшого зі звільнених під час контрнаступу міст, [тут](#). Балаклія — це місто, з якого розпочався контрнаступ у Харківській області, фоторепортаж звідти [тут](#).

З деокупованих територій Харківської області також розпочнеться [евакуація](#). [Загалом](#) за час обов'язкової евакуації до безпечних регіонів вдалося вивезти майже 82 тисячі людей.

ЗСУ ГОТУЮТЬСЯ ДО НОВОГО КОНТРНАСТУПУ

У Луганській області ЗСУ взяли під контроль селище [Білогорівка](#), а на півдні України підрозділи російських збройних сил [затиснуті](#) між ЗСУ та правим берегом. Інститут вивчення війни (ISW) [зазначає](#), що російські війська на заході Херсонської області намагаються відступати більш цілеспрямовано та організовано, щоб уникнути

хаотичного відступу, як це було в Харківській області. На думку аналітиків, ЗСУ найближчими тижнями з великою ймовірністю звільнять значну частину або весь захід Херсонської області. Думки військових аналітиків щодо подальших дій Росії публікує "Радіо Свобода". Зведення Генштабу ЗСУ про стан справ на фронті станом на вечір 21 вересня — [ТУТ](#).

За [словами](#) президента України Володимира Зеленського, "певне затишшя" після швидкого контрнаступу ЗСУ є підготовкою до подальших дій.

Крім звільнення територій, контрнаступ дав змогу захопити [в полон](#) сотні російських військовослужбовців для подальшого обміну. Зокрема, у полоні 50 [військовослужбовців](#) полку "Азов", які обороняли завод "Азовсталь" у Маріуполі, у тому числі щонайменше одна вагітна. Правозахисники [азначають](#), що кількість жінок, які перебувають у російському полоні, невідома.

ДОПОМОГА УКРАЇНІ ТА САНКЦІЙНИЙ ТИСК НА РОСІЮ ТРИВАЮТЬ

Президент США Джо Байден [оголосив](#) про новий пакет військової допомоги для України на 600 мільйонів доларів. Він [включає](#) боєприпаси для систем HIMARS, снаряди, системи боротьби з безпілотниками, обладнання для розмінування, тощо.

[Словенія](#) надасть Україні 28 танків, а [Греція](#) — 40 бойових машин піхоти. Уряд Німеччини [оголосив](#) про постачання Україні бронемашин Dingo, також Німеччина надасть дві реактивні системи залпового вогню Mars II та ракети до них.

Навчання українських військовослужбовців у [Великій Британії](#) триває, його завершило вже майже 5 тисяч осіб.

Європарламент [затвердив](#) надання Україні 5 мільярдів євро макрофінансової допомоги на фінансування невідкладних потреб унаслідок вторгнення, а також погашення Україною фінансових зобов'язань, зокрема, державного боргу.

Європейський інвестиційний банк [надіслав](#) Україні перші 500 мільйонів євро в межах позики на 1,59 мільярда євро, вони забезпечать терміновий ремонт доріг, мостів та залізничної інфраструктури.

Також триває санкційний тиск на Росію. ЄС продовжив на шість місяців санкції проти 1206 фізичних та 108 юридичних осіб із Росії, які потрапили під обмеження через агресію проти України. Отже, санкції діятимуть до 15 березня 2023 року. Також у ЄС [планують](#) обговорити скасування принципу однаковості під час введення санкцій — наразі будь-яка країна блоку може їх ветоувати. А США ввели [санкції](#) проти глави Чечні Рамзана Кадірова та його родичів, низки інших офіційних осіб та організацій. Лише прямі фінансові збитки, яких зазнала Росія через повномасштабне вторгнення в Україну та санкції, становлять сотні мільярдів доларів, про це йдеться у внутрішньому документі Мінфіну Росії, з яким ознайомився [Bloomberg](#).

ПІВБЮДЖЕТУ-2023 УКРАЇНИ СПРЯМОВАНО НА БЕЗПЕКУ Й ОБОРОНУ

13 вересня Кабінет Міністрів України схвалив проект держбюджету на 2023 рік. Майже 50 % — понад 1,1 трильйона гривень — [спрямовують](#) на сектор безпеки та

оборони. У 2023 році видатки на безпеку та оборону, у порівнянні з бюджетом на 2022 рік, зростуть майже в 4 рази. Другим пріоритетом нового держбюджету стануть соціальні програми. Передбачається, що МВФ, ЄС та США мають виділити Україні по 12 мільярдів доларів допомоги. Крім того, бюджет передбачає створення фонду для ліквідації наслідків російської агресії, у якому планується акумулювати щонайменше 19 мільярдів гривень конфіскованих російських коштів, а також міжнародної допомоги. Аналіз проекту бюджету [публікує](#) BBC.

ПРОПОЗИЦІЇ ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

В Україні [оприлюднили](#) рекомендації щодо гарантій безпеки, які були розроблені групою експертів під керівництвом глави Офісу президента України Андрія Єрмака та колишнього генсека НАТО Андерса Фог Расмуссена.

У рекомендаціях пропонують створити Київський договір безпеки, який має об'єднати Україну та держави-гаранти. Очікується, що основна група союзників візьме на себе зобов'язання щодо підтримки ЗСУ, а ширша група надасть невійськові гарантії, побудовані навколо санкційних механізмів. Ці гарантії не мають замінити прагнення України вступити до НАТО чи стати членкинею ЄС. Повний текст рекомендацій [ТУТ](#).

РОСІЯ ОБСТРІЛЯЛА ЩЕ ОДНУ УКРАЇНСЬКУ АЕС

19 вересня російські збройні сили [обстріляли](#) промислову зону Південноукраїнської атомної електростанції (Миколаївська область). Ударна хвиля пошкодила будівлю АЕС, але її енергоблоки працюють у штатному режимі. Це вже друга українська АЕС, яка зазнала обстрілів з боку Росії. Керівник Офісу президента України Андрій Єрмак [назвав](#) обстріл ядерним шантажем та закликав визнати Росію державою-спонсоркою тероризму.

За кілька днів до цього Рада керуючих Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) ухвалила [резолюцію](#) з вимогою до Росії припинити окупацію Запорізької атомної електростанції.

СПРОСТУВАННЯ ФЕЙКІВ

Пропагандистські ЗМІ ([1](#), [2](#)) після успішного контрнаступу ЗСУ в Харківській області почали розповсюджувати дезінформацію про "провокації", які нібито готували Збройні сили України на деокупованих територіях. Зокрема, вони заявляють, що в місті Ізюм українська армія "готувала нову криваву провокацію".

Ці твердження є фейками.

Ізюм — одне з великих міст, деокупованих у регіоні. За даними депутата Ізюмської міської ради Максима Стрельника, через російські обстріли інфраструктуру Ізюма було зруйновано на 80%. Ще в перші дні деокупації міста він [повідомив](#), що, за попередніми даними, майже тисяча осіб загинула через російську військову агресію в

Ізюмі. Під час деокупації регіону, у тому числі біля [Ізюму](#), були знайдені [місця масових поховань](#) з понад 450 тілами як військовослужбовців ЗСУ, так і мирних мешканців. Могили здебільшого підписані лише номерами, була розпочата [ексгумація](#). Експерти [повідомляють](#), що частина загиблих має сліди тортур та ознаки насильницької смерті. На території Харківської області — у тому числі в [Куп'янську](#) та [Козачій Лопані](#) — російськими збройними силами було створено [численні](#) місця незаконного утримання людей, де-факто в'язниці. Зокрема, у них були ув'язнені [неповнолітні](#) та [іноземні](#) громадяни, щодо яких застосовувалися тортури. Експерти американського Інституту вивчення війни (ISW), які проаналізували ситуацію в Харківській області, [підкреслюють](#): масові поховання та російські катівні свідчать про те, що Росія усвідомлено вчиняє воєнні злочини на всіх окупованих українських територіях.

США, ЄС та низка країн Європи відреагували на новини про знайдені місця масових поховань. Так, держсекретар США Ентоні Блінкен [запевнив](#), що США підтримуватимуть Україну в пошуку винних у цих злочинах, а високий представник Євросоюзу Жозеп Боррель [закликав](#) притягнути до відповідальності не лише прямих виконавців, а й керівництво Росії.

Заяви Росії про якісь "підготовлені Україною провокації" в деокупованих населених пунктах Харківської області — це фейк, покликаний приховати факт воєнних злочинів, які є типовою практикою російської армії на захоплених частинах України.